

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Saralievové a soudců JUDr. Ivany Klimešové a JUDr. Michala Fridricha v právní věci žalobkyně: **Mgr. Marie Minaříková**, nar. [redacted] bytem [redacted], zast. Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem se sídlem v Kladně, nám. Starosty Pavla 40, proti žalovanému: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o zaplacení **4,891.000,- Kč**, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10.11.2011 č.j. 14C 13/2011-34

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku o věci samé ohledně částky 4,688.000,- Kč **p o t v r z u j e**.
- II. Dále se rozsudek ve výroku o věci samé **m ě n í** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni [redacted]- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů 100.704,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám Mgr. Vojtěcha Veverky.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala na žalovaném zaplacení 4,891.000,- Kč a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně požaduje na

žalovaném uvedenou částku z titulu zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zák.č. 82/98 Sb., jež jí měla být způsobena nesprávným úředním postupem, spočívajícím v nepřiměřené délce trestního řízení, vedeného u Okresního soudu v Kladně pod sp.zn. [REDAKCE] které skončilo jejím zproštěním obžaloby. Žalobkyně uplatnila u žalovaného tento nárok ve výši 5.000.000,- Kč, žalovaný jej uspokojil pouze v částce [REDAKCE] Kč, kterou žalobkyně shledává nepřiměřeně nízkou a neodpovídající významu řízení pro žalobkyni ani postupu orgánu veřejné moci v trestním řízení a jeho délce.

Soud I. stupně zjistil z obsahu spisu Okresního soudu v Kladně sp.zn. [REDAKCE] (původně vedeného u téhož soudu pod sp.zn. [REDAKCE]), že trestní stíhání žalobkyně bylo zahájeno [REDAKCE] sdělením obvinění pro trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), b), c), odst. 2 písm. a) a c) tr. zák., téhož dne byla žalobkyně zadržena a ze zadržení byla propuštěna [REDAKCE] poté, co byl zamítnut návrh na její vzetí do vazby. Následně probíhalo náročné dokazování, v jehož průběhu byla vyslechnuta řada svědků a na žalobkyni byla podána obžaloba dne 13.9.2002. První hlavní líčení ve věci bylo nařízeno na 2.4.2003, poté proběhla další hlavní líčení, jejichž průběh komplikovala nepřítomnost svědků, a rozsudkem ze dne 10.6.2004 byla žalobkyně uznána vinnou z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele. K odvolání žalobkyně byl tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena Okresnímu soudu v Kladně, který rozsudkem ze dne 26.2.2008 opět uznal žalobkyni vinnou a k odvolání žalobkyně byl tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 26.5.2009 byla žalobkyně zproštěna obžaloby a proti tomuto rozsudku státním zástupcem podané odvolání bylo zamítnuto usnesením odvolacího soudu ze dne 25.2.2010.

Na tomto skutkovém základě soud I. stupně s odkazem na § 2, § 13 a § 31a zák.č. 82/1998 Sb. konstatoval, že v řízení vedeném u Okresního soudu v Kladně pod sp.zn. [REDAKCE] došlo k nesprávnému úřednímu postupu, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, které od zahájení trestního stíhání dne [REDAKCE] do jeho pravomocného skončení dne 25.2.2010, trvalo 10 let a ke značnému průtahy v řízení došlo nečinností soudu I. stupně, jenž od vrácení spisu odvolacím soudem dne 27.1.2005 až do dne 23.6.2006 neučinil žádný úkon. Dospěl však k závěru, že adekvátní pro reparaci žalobkyni vzniklé nemajetkové újmy je žalovaným poskytnutá částka [REDAKCE]- Kč, představující při základní částce odškodnění 15.000,- Kč za rok trvání řízení (ve smyslu stanoviska Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.4.2011) odškodnění za 7 let trvání řízení. S tímto odůvodněním soud I. stupně žalobu zamítl.

Proti rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání. Poukazovala na to, že zadostiučinění v penězích ve výši [REDAKCE]- Kč za nemajetkovou újmu vzniklou

tím, že byla deset let trestně stíhána s následným zproštěním obžaloby, je vzhledem ke všem okolnostem neodpovídající. V podrobnostech odkázala na svá žalobní tvrzení, zejména na to, jak silně a dlouhodobě byla dehonestována, a to i v hromadných sdělovacích prostředcích, a jak byla stresována. Žalobkyni je známa judikatura Nejvyššího soudu ČR v otázkách odškodňování, je však nepřijatelné, aby soud posuzoval výši odškodnění pouze s odkazem na celkovou délku trvání řízení, neboť to není jediné hledisko pro určení výše zadostiučinění. Zdůraznila průběh trestního řízení, v jehož rámci byla zadržena a samotné přípravné řízení trvalo tři roky, po dobu trvání trestního řízení byla žalobkyně dlouhodobě v nejistotě. Soud I. stupně se měl případem zabývat detailněji z hlediska útrap, které dlouhodobě trvající trestní řízení vyvolalo u žalobkyně jako osoby dosud bezúhonné. Z rozhodnutí soudu I. stupně nevyplývá, proč podle zmíněné judikatury určil výši zadostiučinění za rok řízení na spodní hranici 15.000,- Kč a v tomto směru je nepřezkoumatelné. Není též zřejmé, proč přiznal zadostiučinění pouze za sedm let trvání průtahů řízení a nezabýval se odškodněním za celé období trestního stíhání, kdy vznikla žalobkyni újma a porušení konstatování práva není dostačující. Celková délka řízení nebyla způsobena pouze prodlevou soudu I. stupně od ledna 2005 do června 2006, ale též procesním postupem soudu při stíhání spoluobviněného či neschopností orgánů činných v trestním řízení zajistit přítomnost svědka při hlavním líčení. Odvolatelka navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobě vyhovějí a přizná jí náhradu nákladů odvolacího řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k odvolání setrval na svém procesním stanovisku a ztotožnil se se závěry napadeného rozsudku s tím, že již poskytnuté zadostiučinění je adekvátní okolnostem případu a souladné s kritérii dle zák.č. 82/1998 Sb. a příslušnou judikaturou. V případě odlišného názoru odvolacího soudu o důvodnosti nároku žalobkyně nesouhlasí žalovaný s tím, aby mu byla uložena povinnost hradit náklady řízení, neboť žalobkyně se domáhá zadostiučinění v nepřiměřené výši za situace, kdy je způsob výpočtu odškodnění veřejně dostupný a žalobkyně sama uvádí, že jí je známa judikatura Nejvyššího soudu v otázkách odškodnění. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek jako věcně správný potvrdil.

Žalovaný se k odvolacímu jednání nedostavil, svoji neúčast omluvil a souhlasil s jednáním v jeho nepřítomnosti. Odvolací soud proto jednal v nepřítomnosti žalovaného podle § 101 odst. 3 ve spojení s § 211 o.s.ř. Žalobkyně přednesla, že pracovala [REDAKCE] let jako [REDAKCE] a osm let ve funkci místostarostky a starostky, všichni její známí a její okolí bylo s trestním řízením seznámeno, u každého jednání byli přítomni zástupci tisku, někdy i televize, a ihned poté vyšly v tisku články, které popisovaly, co měla obci způsobit. Na žalobkyni i její děti bylo z toho důvodu pohlíženo

s nedůvěrou a i v novém bydlišti, kam se následně přestěhovala, se jí lidé ptali, co provedla, vzhledem k tomu, že věc byla medializována.

Z obsahu odvolání vyplývá, že žalobkyně namítá nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 205 odst. 2 písm. g) o.s.ř. Odvolací soud proto přezkoumal napadený rozsudek a řízení, které mu předcházelo, v rozsahu daném dle § 212 a § 212a o.s.ř., a dospěl k závěru, že odvolání je částečně opodstatněno.

Podle § 31a odst. 1 zákona č. 82/98 Sb. bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Podle odst. 2 tohoto ustanovení zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédně k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Podle odst. 3 tohoto ustanovení v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédně se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu I. stupně, že v trestním řízení, vedeném proti žalobkyni u Okresního soudu v Kladně pod sp.zn. [REDAKCE] došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 zák.č. 82/98 Sb. (dále jen zákon), spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, které trvalo od vznesení obvinění žalobkyně (dne [REDAKCE] do doby jeho pravomocného skončení (dne 25.2.2010), po dobu 10 let a 9 měsíců. Soud I. stupně však při úvaze o přiměřenosti výše peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která bezpochyby žalobkyni náleží na podkladě § 31a odst. 2 zákona, postupoval velmi zjednodušeně, odůvodnění svého rozhodnutí zjevně přizpůsobil názoru žalovaného na výši tohoto zadostiučinění a nepřihlédl v závislosti na konkrétních okolnostech případu k zákonným kritériím, daným § 31a odst. 3 zákona. Soud I. stupně správně pro určení výše zadostiučinění vyšel ze základního rozmezí od 15.000,- Kč do 20.000,- Kč za první dva roky řízení a dále pak za každý následující rok řízení, daného judikatorní praxí (srov. rozsudek NS ČR ze dne 21.10. sp.zn. 30Cdo 3026/2009, Stanovisko občansko právního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.4.2010, sp.zn. Cpjn 206/2010, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 58/11). Nevzal

však v úvahu, že trestní řízení má obecně pro poškozeného zvýšený význam (srov. rozhodnutí NS ČR sp.zn. 30Cdo 2800/2009) ani zcela výjimečnou délku trvání daného řízení (10 let a devět měsíců). Tyto okolnosti je nutno ve smyslu § 31a odst. 3 písm. a) a c) zákona zohlednit použitím horní hranice uvedeného rozmezí, je tedy namístě přiznat žalobkyni 20.000,- Kč za první dva roky řízení a poté za každý další rok trvání řízení. Při době trvání trestního řízení 10 let a 9 měsíců tak činí základní částka zadostiučinění [REDAKCE]- Kč ([REDAKCE]). Z pohledu kritéria podle § 31a odst. 3 písm. b) zákona bylo řízení náročné po skutkové stránce, neboť v něm bylo nutno zkoumat řadu listin a vyslechnout mnoho svědků, věc byla opakovaně projednávána na dvou stupních soudní soustavy, z tohoto důvodu snižuje odvolací soud základní částku o [REDAKCE] %. Zároveň je však nutno tuto základní částku navýšit o [REDAKCE] % ve smyslu kritéria § 31 písm. d) zákona za postup orgánů činných v trestním řízení, neboť obžaloba byla podána dne 13.9.2002 po více než třech letech od vznesení obvinění dne [REDAKCE] a soud I. stupně byl v řízení nečinný v době od 27.1.2005 do 23.6.2006, přičemž tyto prodlevy měly zásadní vliv na celkovou délku trestního řízení. Význam předmětu řízení pro žalobkyni z hlediska konkrétních okolností případu byl velmi vysoký, žalobkyně byla jako dosud bezúhonná osoba trestně stíhána v souvislosti s výkonem veřejné funkce v malé obci ([REDAKCE]), její trestní stíhání vešlo ve známost nejen mezi sousedy, ale i v široké veřejnosti, neboť případ byl medializován. Trestní stíhání negativně zatížilo a poznamenalo život žalobkyně i celé její rodiny, nevratně poškodilo její dobrou pověst a přispělo i k přestěhování žalobkyně z původního místa bydliště, po celou dobu probíhající trestního řízení pak byla žalobkyně vystavena stresu, pramenícího z reálné hrozby odsouzení. Tyto výjimečné okolnosti svědčí pro navýšení základní částky na podkladě § 31a odst. 3 písm. e) zákona o dalších [REDAKCE] %. Celkem proto žalobkyni na zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vniklou v důsledku nesprávného úředního postupu v řízení, vedeném u Okresního soudu v Kladně pod sp.zn. [REDAKCE], náleží (po zohlednění navýšení o celkem [REDAKCE] % a snížení o [REDAKCE] % základní částky) [REDAKCE]- Kč ([REDAKCE] Kč + [REDAKCE] %), z toho žalovaný plnil [REDAKCE] Kč a k úhradě zbývá [REDAKCE] Kč. V tomto rozsahu je žaloba důvodná a odvolací soud jí změnou napadeného rozsudku podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. vyhověl, co do částky 4,688.000,- Kč pak zamítavě rozhodnutí podle § 219 o.s.ř. jako věcně správné potvrdil.

O náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů bylo rozhodnuto v souladu s § 142 odst. 3 o.s.ř. ve spojení s § 224 odst. 1 a 2 o.s.ř. za situace, kdy určení výše náhrady nemajetkové újmy bylo závislé na úvaze soudu ve smyslu § 136 o.s.ř. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení ve sporech o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění na podkladě § 142 odst. 3 o.s.ř. soud obecně vychází z částky požadované žalobcem, avšak jen za předpokladu, že žalobce nepožadoval plnění zjevně nepřiměřené nebo účelově zvýšené právě

s ohledem na očekávané rozhodnutí o náhradě nákladů řízení podle § 142 odst. 3 o.s.ř. (srov. závěry Ústavního soudu sp.zn. III.ÚS 1320/10). V daném případě lze považovat nárok žalobkyně na zaplacení 4,891.000,- Kč ve vztahu k výši přiznaného nároku za nadsazený a výše náhrady nákladů řízení se proto odvíjí od přísudku [REDAKCE] Kč, který představuje reálnou hodnotu sporu. Náhradu za řízení před soudem I. stupně představuje odměna advokáta 41.360,- Kč (§ 3 vyhl.č. 484/2000 Sb., ve znění, účinném do 29.2.2012) spolu se dvěma paušálními náhradami jeho výdajů po 300,- Kč (převzetí a příprava zastoupení, seps žaloby - § 13 odst. 3 vyhl.č. 177/96 Sb.) a 20 % DPH, tj. 50.352,- Kč. Za odvolací řízení žalobkyni náleží náhrada nákladů řízení ve shodné výši 50.352,- Kč, která představuje odměnu advokáta 41.360,- Kč spolu se dvěma paušálními náhradami po 300,- Kč (§ 3 vyhl.č. 484/2000 Sb., ve shora uvedeném znění, § 13 odst. 3 vyhl.č. – odvolání, účast u odvolacího jednání) a 20 % DPH. Náhrada nákladů řízení žalobkyně za řízení před soudy obou stupňů činí celkem 100.704,- Kč.

Proti potvrzujícímu výroku tohoto rozsudku **n e n í** dovolání přípustné, ledaže na základě dovolání, podaného do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně, dospěje Nejvyšší soud k závěru, že rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Proti výroku o změně rozsudku soudu I. stupně **l z e** podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

Proti výroku o náhradě nákladů řízení **n e n í** dovolání přípustné.

V Praze dne 26. dubna 2012

JUDr. Irena Saralievová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Hradová Jana

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Ištvánka a soudců JUDr. Pavla Simona a JUDr. Lubomíra Ptáčka, Ph.D., ve věci žalobkyně **Mgr. Marie Minaříkové**, nar. [REDAKCE], bytem v [REDAKCE] zastoupené Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem, se sídlem v Kladně, náměstí Starosty Pavla 40, proti žalované **České republice - Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o zaplacení částky 4.891.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 14 C 13/2011, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, č. j. 20 Co 104/2012-60, takto:

- I. Dovolání se **odmítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 10. 11. 2011, č. j. 14 C 13/2011-34, zamítl žalobu na zaplacení částky 4.891.000,- Kč. Rozhodl tak o nároku žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy, která jí měla být způsobena nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce trestního řízení vedeného u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. [REDAKCE] a sp. zn. [REDAKCE] (dále jen „posuzované řízení“).

Městský soud v Praze napadeným rozsudkem ve výroku I. rozhodl, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku o věci samé ohledně částky 4.688.000,- Kč potvrzuje, ve výroku II. rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni [REDAKCE] - Kč, a ve výroku III. rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Proti rozsudku odvolacího soudu, a to do výroku I., podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 404/2012 Sb. (dále také jen „o. s. ř.“). Dovolání však Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 5, § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl jako nepřipustné.

Podle čl. II bodu 7. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. 1. 2013) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Bylo-li napadené rozhodnutí vydáno dne 26. 4. 2012, Nejvyšší soud jako soud dovolací dovolání projednal a o něm rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 404/2012 Sb.

Přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, může být založena výlučně podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolání by mohlo být shledáno přípustným jen tehdy, jestliže by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce ve věci samé zásadně právně významné (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. – se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012; k tomu viz i náleze ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, dostupný na internetových stránkách Ústavního soudu, <http://nalus.usoud.cz>).

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Dovolací přezkum je zde přitom předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročež způsobilým dovolacím důvodem je ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu je možné (z povahy věci) posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné.

Ohledně námítky nedostatečné výše přiznaného zadostiučinění Nejvyšší soud již ve svých předchozích rozhodnutích konstatoval, že stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího. Přípustnost dovolání nemůže založit pouhý nesouhlas s výší přisouzeného zadostiučinění, neboť ta se odvíjí od okolností každého konkrétního případu, a nemůže sama o sobě představovat jiné řešení ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolací soud při přezkumu výše zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zák. č. 160/2006 Sb. (dále jen „OdpŠk“), přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená, což v případě žalobkyně není. Jinými slovy, dovolací soud posuzuje v rámci dovolacího řízení, jakožto řízení o mimořádném opravném prostředku, jen správnost základních úvah soudu, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění (tedy např. to, zdali byly splněny podmínky pro snížení přiměřeného zadostiučinění z důvodu obstrukčního chování účastníka, nikoliv již to, zda v důsledku aplikace tohoto kritéria měly soudy přiměřené zadostiučinění snížit o 10%, o 20% nebo o 30% - srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4462/2009; zde odkazované rozsudky a stanovisko Nejvyššího soudu jsou veřejnosti dostupné na jeho webových stránkách www.nsoud.cz).

Uvedené platí i ve vztahu k volbě výchozí částky pro určení základní výše přiměřeného zadostiučinění a jejímu zvýšení. Podle judikatury Nejvyššího soudu by mělo být v obecné rovině dostačující zvýšení nepřesahující 50%, aby byl zachován vztah přiměřenosti mezi utrpěnou újmou a za ni poskytovaným odškodněním. Ve výjimečných případech s přihlédnutím k okolnostem konkrétní věci však lze uvažovat o zvýšení i ve větším rozsahu (srov. část VI. Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněného pod č. 58/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3026/2009).

Shledal-li odvolací soud důvody podle § 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk pro zvýšení odpovídající % částky, k níž dospěl součinem základní částky za jeden rok řízení a celkové doby řízení, nepředstavuje jeho posouzení dané otázky jiné řešení ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř.

O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 243b odst. 5 věty první, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř., neboť žalované v dovolacím řízení náklady nevznikly a žalobkyně nemá s ohledem na výsledek dovolacího řízení náhradu svých nákladů řízení právo.

Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2013

JUDr. František I š t v á n e k , v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Helena Lovíšková

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové a soudců Ivany Janů (soudce zpravodaj) a Ludvíka Davida, ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **Mgr. Marie Minaříkové**, bytem [REDACTED] zastoupené Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem, nám. Starosty Pavla 40, Kladno, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. . 30 Cdo 2810/2012, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 20 Co 104/2012 a proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. 14 C 13/2011, za účasti Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 2, a za vedlejšího účastenství České republiky, Ministerstva spravedlnosti, takto:

- I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2810/2012, rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 20 Co 104/2012 a rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. 14 C 13/2011 bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny základních práv a svobod.
- II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2810/2012, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 20 Co 104/2012 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. 14 C 13/2011 se zrušují.

Odůvodnění:

I.

1. Ústavní stížností se stěžovatelka domáhala, aby Ústavní soud zrušil shora uvedená rozhodnutí obecných soudů, které prý porušily její základní práva garantovaná Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 5 odst. 5 a čl. 6 odst. 1 a v čl. 10, čl. 11 a čl. 36 odst. 1, 3 Listiny základních práv a svobod.
2. Stěžovatelka se jako žalobkyně domáhala v řízení před těmito soudy přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vzniklou jejím neoprávněným a nepřiměřeně dlouho trvajícím trestním stíháním. Žádala Českou republiku - Ministerstvo spravedlnosti o zadostiučinění ve výši 5.000.000,- Kč, ministerstvo jí však poskytlo pouze částku [REDAKCE] - Kč, zbytek pak stěžovatelka uplatnila žalobou. Obvodní soud pro Prahu 2 žalobu rozsudkem ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. 14 C 13/2011 zamítl, když dospěl k závěru, že přiznaná částka je adekvátní způsobené újmě i s ohledem na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011 (sp. zn. Cpjn 206/2010, č. 58/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek), který sjednotil judikaturu v otázce odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“).
3. Městský soud v Praze k odvolání stěžovatelky rozhodnutí změnil tak, že uložil žalované zaplatit stěžovatelce další částku ve výši [REDAKCE] Kč, ve zbytku rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Uvedl, že soud prvního stupně nezohlednil všechny výjimečné okolnosti případu a navýšil proto celkovou sumu, přiznanou stěžovatelce o uvedenou částku.
4. Nejvyšší soud ČR dovolání stěžovatelky proti uvedeným rozsudkům soudů obou stupňů odmítl. Přitom zejména uvedl, že přípustnost dovolání nemůže založit pouhý nesouhlas s výší přisouzeného zadostiučinění, neboť ta se odvíjí od okolností každého konkrétního případu, a nemůže sama o sobě představovat jiné řešení ve smyslu § 237 odst. 3 o.s.ř. a že při přezkumu výše zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená, což prý v daném případě není.

II.

5. Stěžovatelka v ústavní stížnosti uvedla, že byla dne [REDAKCE] zadržena Policií ČR a bylo jí sděleno obvinění z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele dle 158 odst. 1 písm. a), b), c), odst. 2 a), c) a trestného činu poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 písm. a) trestního zákona za činy, jichž se měla dopustit v postavení starostky obce. Ze zadržení byla propuštěna až dne [REDAKCE] a následné přípravné trestní řízení proti žalobkyni trvalo více než tři roky. V řízení pak rozhodoval třikrát soud prvního stupně a třikrát soud odvolací, přičemž mezi jednotlivými úkony orgánů činných v trestním řízení

- byly často značné a neodůvodněné prodlevy. Stěžovatelka byla konečně dne 25. 2. 2010 pravomocně viny zcela zproštěna, zčásti proto, že soud zjistil, že se nejednalo o trestný čin a zčásti proto, že se obžalobou popsané jednání vůbec nestalo.
6. Dle názoru stěžovatelky řízení trvalo s přihlédnutím k povaze věci nepřiměřeně dlouhou dobu, přičemž ona sama k průtahům nijak nepřispěla. Celková délka řízení nebyla dána složitostí věci, ale především opakovaným vrácením věci soudu prvního stupně, tedy nekvalitním rozhodováním a průtahy v řízení jsou tedy jednoznačně přičitatelné státu. Téměř 11 let trvajících trestní stíhání pochopitelně významně zasáhlo do osobnostních práv stěžovatelky a psychicky ji poznamenalo. Vzhledem k charakteru trestné činnosti, z níž byla obviněna, a postavení stěžovatelky byly informace o jejím trestním stíhání opakovaně zveřejňovány v hromadných sdělovacích prostředcích, čímž byla samozřejmě značně snížena její pověst a důstojnost.
 7. Stěžovatelka byla po celou dobu vystavena negativním reakcím ze širokého okolí a musela nést náklady své obhajoby, což zasahovalo i do jejích majetkových práv. Strávila také dva dny v cele předběžného zadržení, přičemž zadržet ji přijeli policisté do jejího zaměstnání ve [REDAKCE] což ji zde pochopitelně značně dehonestovalo před [REDAKCE]. Podle názoru stěžovatelky je třeba vzít v úvahu také skutečnost, jak závažnému obvinění čelila, tedy že byla po celou dobu ohrožena trestem odnětí svobody v délce až desíti let.
 8. Stěžovatelka má za to, že v řízení o zaplacení přiměřeného zadostiučinění byla zejména porušena její práva na soudní ochranu a spravedlivý proces a že nebyla ochráněna její důstojnost, čest, pověst a jméno a bylo neoprávněně zasaženo do jejího soukromého a rodinného života, když jí za utrpenou újmu nebylo přiznáno dostatečné zadostiučinění. Obecné soudy sice konstatovaly, že trestní stíhání život stěžovatelky i její rodiny negativně zasáhlo, poškodilo nevratně její dobrou pověst, přispělo k jejímu přestěhování a po celou dobu stíhání ji vystavilo značnému stresu, avšak považovaly za adekvátní zcela nedostačující zadostiučinění v celkové výši [REDAKCE] Kč. Podle názoru stěžovatelky je třeba více zohlednit výjimečnost trestního řízení pro její psychiku, když byla dlouhodobě ohrožena nepodmíněným trestem odnětí svobody (který byl také nepravomocně uložen) a byla „vláčena médii“ jako osoba, která zapříčinila nedobrý finanční stav obce, ve které vykonávala funkci starostky, to vše za situace, kdy předtím byla zcela řádně žijící a respektovanou osobou, pracující jako [REDAKCE] a nikdy nebyla trestána. Stěžovatelka uzavřela, že jestliže v ČR nebudou soudy poškozeným přiznávat v obdobných případech odpovídající zadostiučinění v souladu s evropskými standardy, nebude zde existovat dostatečná ochrana proti uvedeným zásahům do základních práv a svobod.

III.

9. Ve vyjádření Nejvyššího soudu k ústavní stížnosti je uvedeno, že stěžovatelčino dovolání bylo odmítnuto pro absenci otázky zásadního právního významu ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, když sama stěžovatelka zásadní právní význam napadeného rozsudku ve smyslu § 237 odst. 3 o.s.ř., nezbytný pro založení

přípustnosti jejího dovolání při podání tohoto opravného prostředku vůbec netvrdila. Ostatně ani v předložené ústavní stížnosti Nejvyššímu soudu nevytýká, že by otázku přípustnosti jejího dovolání posoudil nesprávně a nepředkládá tedy ústavněprávní argumentaci, na kterou by mohl Nejvyšší soud v tomto svém vyjádření reagovat. Nejvyšší soud uvedl, že důvody svého rozhodnutí dostatečně osvětlil v odůvodnění napadeného usnesení, a není tak důvodu, aby je na tomto místě opakoval. Nejvyšší soud se proto domnívá, že napadeným rozhodnutím nebyla porušena stěžovatelčina základní práva, jak uvádí ve své ústavní stížnosti, a nelze tedy dovodit nic jiného, než že ústavní stížnost proti jeho rozhodnutí není opodstatněná. Ústavnímu soudu proto navrhl, aby ústavní stížnost (pokud ji neodmítne) zamítl.

10. Městský soud v Praze ve svém vyjádření uvedl, že v dané věci bylo rozhodnuto o zadostiučinění žalobkyně za nemajetkovou újmu, způsobenou jí nesprávným úředním postupem, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, na podkladě § 31a odst. 1 a 3 zákona č. 82/98 Sb. s využitím odpovídající judikatury Nejvyššího soudu, v jejichž rámci prý učinil soud úvahu o přiměřené výši zadostiučinění. Stížnost stěžovatelky údajně vychází pouze z její nespokojenosti s přiznanou výší zadostiučinění a její důvody nemají ústavněprávní rozměr; jsou toliko prostředkem k věcnému přezkumu Ústavním soudem jako třetí instancí, což jde mimo rámec činnosti i úlohy tohoto soudu, jak ve své judikatuře sám mnohokrát zdůraznil. Odvolací soud proto rovněž navrhl, aby stížnost byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta, případně zamítnuta.
11. Také Obvodní soud pro Prahu 2 konstatoval, že setrvává na argumentaci, obsažené v jeho rozsudku a nemá nic k doplnění.

IV.

12. Ústavní stížnost je důvodná.
13. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti upřednostňuje materiální pojetí právního státu a interpretaci právních předpisů z hlediska jejich účelu a smyslu. Při konečném zhodnocení důkazního materiálu a stěžejních okolností případu nemůže obecný soud postupovat libovolně, jeho vnitřní přesvědčení ústí v závěr a výrok musí být založeno na pečlivém zvážení všech okolností případu, jednotlivě i v jejich souhrnu. Tyto jeho úvahy se musí transparentním způsobem projevit v logickém a přesvědčivém odůvodnění. Jen potom lze verdikt soudu považovat za spravedlivý. Porušením práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod totiž bývá zejména skutečnost, kdy v hodnocení skutkových zjištění absentuje určitá okolnost, která vyšla v řízení najevo, eventuálně byla účastníky řízení namítána, nicméně obecný soud ji právně nezhodnotil v celém souhrnu posuzovaných skutečností, bez toho, že by odůvodnil její irelevantnost.
14. Ústavnímu soudu ve zkoumaném případě přísluší posoudit, zda obecné soudy při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění vycházely ze smyslu a účelu zákona č. 82/1998 Sb., a zda své závěry v tomto směru řádně, tj. srozumitelně a v souladu s pravidly logiky odůvodnily. Podle názoru Ústavního soudu obecné soudy při úvaze o výši náhrady za jednoznačně vzniklou a konstatovanou nemajetkovou újmu stěžovatelky pochybily tím, že

- nevzaly v úvahu všechna konkréta daného případu a jeho individuální okolnosti, a to nejen ty, které jsou obsaženy v demonstračním výčtu § 31a odst. 3 písm. a) – e) jmenovaného zákona, aby byla naplněna ústavní dikce Listiny i v čl. 36 odst. 3, který zní: „Každý má právo na náhradu škody způsobenou mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu ... nebo nesprávným úředním postupem.“ Při tomto rozhodovacím postupu musí mít obecné soudy rovněž na zřeteli, do jaké míry a výše již k odškodnění došlo
15. Obvodní soud pro Prahu 2 s odkazem na § 2, § 13 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb. konstatoval, že v řízení, vedeném u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. [REDAKCE] došlo k nesprávnému úřednímu postupu, spočívajícímu v nepřiměřené délce řízení, které od zahájení trestního stíhání trvalo téměř jedenáct let (10 let a 9 měsíců), přičemž ke značnému průtahům v řízení přispěla např. i nečinnost trestního soudu prvního stupně, jenž od vrácení spisu odvolacím soudem dne 27. 1. 2005 až do dne 23. 6. 2006 neučinil žádný úkon. Obvodní soud však dospěl k závěru, že adekvátní pro reparaci vzniklé nemajetkové újmy je žalovaným ministerstvem spravedlnosti již poskytnutá částka [REDAKCE] - Kč, představující odškodnění za sedm let řízení, ve kterých docházelo k průtahům, při základní částce odškodnění 15.000,- Kč za rok trvání řízení (ve smyslu stanoviska Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2011). Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že v trestním řízení, vedeném proti stěžovateli, došlo k nesprávnému úřednímu postupu, spočívajícímu v nepřiměřené délce řízení, avšak při úvaze o přiměřenosti výše peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která jí bezpochyby náleží, postupoval soud prvního stupně podle odvolacího soudu velmi zjednodušeně a odůvodnění svého rozhodnutí zjevně přizpůsobil názoru žalované ČR - Ministerstvu spravedlnosti, když nepřihlédl v závislosti na konkrétních okolnostech případu k zákonným kritériím, daným § 31a odst. 3 předmětného zákona. Odvolací soud rovněž vyšel ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, ale na rozdíl od prvostupňového soudu použil horní hranici v tomto stanovisku uvedeného rozmezí a navíc uvedenou částku navýšil o [REDAKCE]%; vyšla mu částka [REDAKCE] Kč, která je podle tohoto soudu odpovídající. Dovolací soud pak k podstatě věci v zásadě jen uvedl, že při přezkumu výše zadostiučinění posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená, což prý v případě stěžovatelky nenastalo.
16. S těmito závěry, které stručně shrnují podstatu názoru obecných soudů na výši zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, se pro daný případ z ústavněprávního hlediska nelze ztotožnit.
17. Ústavní soud konstatuje, že ačkoliv je stanovisko Nejvyššího soudu důležitým vodítkem pro výpočet přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, nezabavuje obecné soudy nižších stupňů povinnosti individuálně posuzovat každý případ a v závislosti na něm stanovit odpovídající zadostiučinění, a to eventuálně i výrazně mimo rozpětí, které obecně stanovil Nejvyšší soud.
18. Pokud stát zasahuje do autonomní sféry jednotlivce restriktivním způsobem, může tak učinit pouze tehdy, je-li to nutné k ochraně důležitých společenských zájmů (typicky v trestním řízení) a jednotlivci pak nezbyvá než takový zásah

strpět. Poruší-li však přitom stát či jeho orgány sféru svobody a dobré pověsti konkrétního člověka zjevně nepřiměřeným způsobem, je za to zásadně objektivně odpovědný, a jedním z důsledků takové odpovědnosti je nutnost pečlivě zvážit výši následného zadostiučinění, aby nebylo nepřiměřené prožitým útrapám postiženého jednotlivce. Obecný soud je proto povinen při stanovování výše přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, za kterou odpovídá stát a jeho orgány, vždy pečlivě zvažovat veškeré okolnosti, za nichž k újmě došlo a k závažnosti této újmy. Tyto úvahy nelze vždy a všude nahradit obecným stanoviskem a priori stanovujícím postup při takovém výpočtu, i kdyby se výjimky z tohoto postupu při řádné individualizaci konkrétní věci týkaly v praxi jen několika extrémních případů.

19. V dané věci nutno vycházet zejména ze dvou skutečností: Za prvé bylo jednoznačně prokázáno, že soudy se dopustily několika významných pochybení, spočívajících v průtazích a nekvalitním rozhodování. Odvolací soud v předmětné trestní věci např. opakovaně vracel případ soudu prvního stupně, jenž se dopouštěl průtahů, aniž využil možnosti rozhodnout sám. Druhým, a ještě významnějším faktem jsou následky tohoto jednání, přičitatelného státu, pro veřejný i soukromý život stěžovatelky.
20. Ústavní soud ve své judikatuře již zdůraznil (srov. například nálezn sp. zn. IV. ÚS 642/05 In: Ústavní soud České republiky: Sbírnka nálezů a usnesení - svazek 46, nálezn č. 133), že trestní řízení negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného. Trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to i tehdy, není-li stíhán vazebně. Takový zásah je pak citelnější o to více, je-li trestní řízení posléze skončeno zprošťujícím rozsudkem, kdy je konstatováno, že skutek, z něhož byl jednatel obviněn a obžalován, se nestal, případně nebyl trestným činem.
21. Existence samotného trestního řízení už jen tím, že vnáší do života obviněného značnou nejistotu, znamená pro něho významnou psychickou zátěž. Dochází-li v takovém řízení ještě k průtahům, pochopitelné pocity frustrace mohou vést k psychickému i fyzickému poškození takového jednatelce. Navíc tam, kde je v sázce osobní, rodinný a pracovní život, občanská čest a dosavadní naprostá bezúhonnost, jsou důsledky o to závažnější, a vedou někdy k naprosté osobní, společenské a profesní likvidaci dotčeného člověka.
22. Tu je obecný soud nucen odpovědně přihlédnout ke všem nepříznivým následkům, vyvolaným takovým trestním řízením a zvážit jeho veškeré negativní dopady, dotýkající se zejména osobnostní integrity konkrétního poškozeného. Soud pak s ohledem na vždy jedinečné skutkové okolnosti takového individuálního případu určí výši finanční náhrady; pracuje zde vlastně s obecným právním principem přiměřenosti a posuzuje věc zejména v intencích životního postavení poškozeného před a po zásahu chybujících orgánů veřejné moci. Jedině takové rozhodnutí, přihlížející ke všem kritériím, které nutno vzít do úvahy v kontextu daného případu, je pak možno považovat za spravedlivé a ústavně konformní.
23. Stěžovatelka od počátku řízení poukazovala na to, že byla téměř jedenáct let trestně stíhána, přičemž byla silně a dlouhodobě dehonestována, a to i v

hromadných sdělovacích prostředcích, a jak tím byla stresována. Uvedla, že pracovala [REDAKCE] let jako [REDAKCE] a osm let ve funkci místostarostky a starostky obce. Všichni její známí a blízcí byli s trestním řízením konfrontováni, u každého soudního jednání byli přítomni zástupci tisku, někdy i televize, a ihned poté vyšly články, které popisovaly, co všechno měla obci prý způsobit. Na stěžovatelku i její děti bylo z tohoto důvodu dlouhodobě pohlíženo s nedůvěrou, a také v novém bydlišti, kam se v důsledku těchto událostí byla nucena přestěhovat, se jí lidé ptali, co provedla, vzhledem k tomu, že věc byla natolik medializována.

24. Ústavní soud již mj. uvedl (usnesení sp. zn. III. ÚS 3079/13), že okolnostmi rozhodnými pro vznik újmy hodné peněžitého odškodnění mohou být např. způsob vedení řízení, procesní taktika jeho účastníků, ale i jejich individuální charakterové rysy či životní zkušenosti. Ústavnímu soudu v této souvislosti konvenuje závěr, dle něž nelze srovnávat nemajetkovou újmu, spočívající např. v pocitech úzkosti, nejistoty, ve ztížení společenského postavení či v poškození dobrého jména, způsobenou vedením trestního řízení proti člověku dosud netrestanému a zastávajícímu významnou společenskou veřejnou funkci, s řízením vedeným proti osobě již v minulosti vícekrát trestané, která se navíc na příklad i v době předmětného trestního stíhání nacházela ve výkonu trestu.
25. Věc lze zjednodušeně vyjádřit jako obecně povědomý lidský příběh střetu s mocí: stát po dlouhá léta bezdůvodně trápil slušného a bezúhonného člověka. Vzal mu dobrou pověst, klidný spánek a práci, kterou měl rád. Když se postižený domáhal zadostiučinění, stát se zachoval v podstatě jako opatrný úředník a jakoby na lékárnických vahách odvažoval míru své odpovědnosti, neboť se obával, že věci jako precedentu by mohli využít s odvoláním na presumpci nevinny i skuteční zločinci, kterým se jejich činy nepodařilo prokázat.
26. Nedokáže-li však podobné případy v řízení o přiznání přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu stát (reprezentovaný nezávislými soudy) odlišit a adekvátně finančně klasifikovat i ve vztahu k dalším odškodněním dotčeného subjektu, potom nemůže dostát svému poslání v demokratické společnosti a být státem skutečně právním a ústavním. Jedná se totiž o tu nesmírně důležitou a od právního státu neoddělitelnou oblast, kdy, řečeno slovy klasiků ústavního práva, stát dozírá sám na sebe.
27. Ústavní soud je dalek toho, aby v daném případě sám přesně určoval finanční částku, která stěžovatelce po právu náleží ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny, resp. dával podrobný návod pro její výpočet; to není a ani nemůže být jeho úkolem. Zrovna tak Ústavní soud netvrdí, že taková suma odpovídá požadavku stěžovatelky na zadostiučinění ve výši 5.000.000,- Kč. Rozhodně však z ústavního hlediska nelze vzhledem ke všem okolnostem věci, které vyšly najevo, považovat za přiměřenou dosud přiznanou částku ve výši [REDAKCE] - Kč. Obecné soudy musí znovu odpovědně zvážit veškeré klíčové okolnosti tohoto mimořádného případu a rozhodnout; odůvodnění jejich rozhodnutí však již nesmí vykazovat shora vytknuté ústavněprávní deficity a ve výsledku působit jako nespravedlivé rozhodnutí.

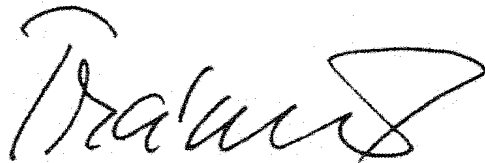
28. Ústavní soud tedy z uvedených důvodů ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil pro porušení základního práva stěžovatelky, zakotveného v článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Poučení: *Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.*

V Brně 29. dubna 2014

Kateřina Šimáčková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost:

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Saralievové a soudců JUDr. Ivany Placek a JUDr. Michala Fridricha v právní věci žalobkyně: **Mgr. Marie Minaříková**, nar. [REDACTED] bytem [REDACTED] zast. Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem, se sídlem nám. Starosty Pavla 40, Kladno, proti žalovanému: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o zaplacení **4.891.000 Kč**, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 15.01.2015 č. j. 14C 13/2011-118

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni [REDACTED] Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů 43.378,50 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně zavázal žalovaného povinností zaplatit žalobkyni [REDAKCE] Kč a ohledně částky 4.306.000 Kč žalobu zamítl. Současně žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů řízení 10.456 Kč k rukám jejího právního zástupce. Žalobkyně požaduje na žalovaném celkem 4.891.000 Kč z titulu zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zák. č. 82/98 Sb., jež jí měla být způsobena nesprávným úředním postupem, spočívajícím v nepřiměřené délce trestního řízení, vedeného u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. [REDAKCE], které skončilo jejím zproštěním obžaloby. Žalobkyně uplatnila u žalovaného nárok ve výši 5.000.000 Kč a žalovaný jej uspokojil pouze v částce [REDAKCE] Kč. Rozsudkem ze dne 10.11.2011 č. j. 14C 13/2011-34 soud I. stupně žalobu zcela zamítl, z podnětu žalobkyni podaného odvolání Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26.04.2012 č. j. 20Co 104/2012-60 rozsudek soudu I. stupně ve výroku o věci samé ohledně částky 4.688.000 Kč potvrdil a ohledně částky [REDAKCE] Kč jej změnil a v tomto rozsahu žalobě vyhověl. Dovolání žalobkyně proti tomuto rozsudku Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 29.05.2013 č. j. 30Cdo 2810/2012-72 odmítl, na podkladě její ústavní stížnosti však Ústavní soud České republiky nálezením ze dne 29.04.2014 sp. zn. I.ÚS 2551/13 všechna uvedená rozhodnutí zrušil a vyslovil, že jimi bylo porušeno právo žalobkyně na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 a odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Konkrétně shledal, že žalobkyni přiznaná částka ve výši [REDAKCE] Kč není s ohledem na okolnosti věci přiměřeným zadostiučiněním za vzniklou újmu. K tomu uvedl, že ačkoliv stanovisko Nejvyššího soudu (ze dne 13.04.2011 sp. zn. Cpjn 206/2010) je důležitým vodítkem pro výpočet přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, nezbavuje obecné soudy nižších stupňů povinnosti individuálně posuzovat každý případ a v závislosti na něm stanovit odpovídající zadostiučinění, a to eventuálně i výrazně mimo rozpětí, které obecně stanovil Nejvyšší soud. Zdůraznil s poukazem na svou judikaturu (nález sp. zn. IV.ÚS 642/05, usnesení sp. zn. III.ÚS 3079/13), že existence samotného trestního řízení vnáší do života obviněného značnou nejistotu, znamená pro něho významnou psychickou zátěž, i když není stíhán vazebně a tento zásah je o to citelnější, je-li trestní řízení skončeno zprošťujícím rozsudkem, a dochází-li v řízení ještě k průtahům, kdy pocity frustrace mohou vést k psychickému i fyzickému poškození takového jednotlivce. Tam, kde je v sázce osobní, rodinný a pracovní život, občanská čest a dosavadní naprostá bezúhonnost, jsou důsledky o to závažnější a vedou někdy k osobní, společenské a profesní likvidaci dotčeného člověka.

V dalším řízení soud I. stupně zjistil z obsahu spisu Okresního soudu v Kladně sp. zn. [REDAKCE] (původně vedeného u téhož soudu pod sp. zn. [REDAKCE] [REDAKCE], že trestní stíhání žalobkyně bylo zahájeno dne [REDAKCE] sdělením

obvinění pro trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), b), c), odst. 2 písm. a) a c) tr. zák., téhož dne byla žalobkyně zadržena a ze zadržení byla propuštěna [REDAKCE] poté, co byl zamítnut návrh na její vzetí do vazby. Následně probíhalo náročné dokazování, v jehož průběhu byla vyslechnuta řada svědků a na žalobkyni byla podána obžaloba dne 13.09.2002. První hlavní líčení ve věci bylo nařízeno na 02.04.2003, poté proběhla další hlavní líčení, jejichž průběh komplikovala nepřítomnost svědků, a rozsudkem ze dne 10.06.2004 byla žalobkyně uznána vinnou z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele. K odvolání žalobkyně byl tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena Okresnímu soudu v Kladně, který rozsudkem ze dne 26.02.2008 opět uznal žalobkyni vinnou a k odvolání žalobkyně byl tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 26.05.2009 byla žalobkyně zproštěna obžaloby a proti tomuto rozsudku státním zástupcem podané odvolání bylo zamítnuto usnesením odvolacího soudu ze dne 25.02.2010.

Na tomto skutkovém základě soud I. stupně s odkazem na § 2, § 13 a § 31a zák. č. 82/98 Sb. konstatoval, že v řízení, vedeném u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. [REDAKCE] došlo k nesprávnému úřednímu postupu, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, trvajícím od zahájení trestního stíhání dne [REDAKCE] do jeho pravomocného skončení dne 25.02.2010 10 let a 9 měsíců. Ke značnému průtahy v řízení došlo nečinností soudu I. stupně, který od vrácení spisu odvolacím soudem dne 27.01.2005 až do dne 23.06.2006 neučinil žádný úkon. Žalobkyni tak náleží přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jež ve smyslu závěrů vyjádřených v nálezu Ústavního soudu zohlední specifickou povahu jejího případu. Žalobkyně byla po dobu 11 let trestně stíhána a dehonestována i prostřednictvím sdělovacích prostředků, ačkoliv do té doby byla bezúhonnou osobou, [REDAKCE] a starostkou obce, bylo na ni pohlíženo s nedůvěrou a i po jejím přestěhování v důsledku trestní události se jí lidé ptali, co provedla. Soud I. stupně proto dospěl k závěru, že je namístě stanovit odškodnění nemajetkové újmy žalobkyně, odrážející příkoří, kterého se jí neoprávněným dlouhotrvajícím trestním stíháním dostalo, mimo rozpětí, vymezené sjednocujícím stanoviskem Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 206/10. Adekvátní částkou zadostiučinění za rok řízení shledal 30.000 Kč a polovinu této částky za první dva roky řízení, čímž dospěl k základní částce odškodnění [REDAKCE] Kč ([REDAKCE]), kterou navýšil o [REDAKCE]%. Konstatoval, že nepřistoupil ke snížení základní částky dle kritérií stanovených stanoviskem NS ČR sp. zn. Cpjn 206/2010 (skutkově složitá věc, opakované rozhodování na dvou stupních soudní soustavy), neboť podle nálezu Ústavního soudu soudy v trestním řízení rozhodovaly nekvalitně, odvolací soud vracel věc soudu I. stupně a i přes řadu listin a svědků bylo možné rozhodnout dříve, než bylo rozhodnuto. Na podkladě uvedených úvah a § 13 a § 31a zák. č. 82/98 Sb. soud I. stupně uzavřel, že žalobkyni náleží peněžité zadostiučinění ve výši [REDAKCE] Kč a s poukazem na to, že již obdržela

██████████ Kč, přiznal jí částku ██████████ Kč a ve zbytku nároku žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl ve prospěch žalobkyně s odkazem na § 142 odst. 1 o. s. ř.

Proti zamítavému výroku a výroku o náhradě nákladů řízení rozsudku podala žalobkyně včas odvolání, ve kterém vytkla soudu I. stupně nesprávné právní posouzení věci. Namítla, že přiznané zadostiučinění, i když je do určité míry vysoké, nevystihuje příkoří, které jí stát dlouhodobě činil po dobu trestního stíhání. Z odůvodnění rozsudku vyplývá, že soud I. stupně stále vychází ze sjednocujícího stanoviska Nejvyššího soudu ČR, které ve věci žalobkyně Ústavní soud kritizoval a pokud se v intencích jeho závěrů přepočte soudem přiznané zadostiučinění na jeden den bezdůvodného trápení žalobkyně, činí částku 150 Kč, která je pro odškodnění žalobkyně za utrpěné útrapy po celou dobu trestního řízení nedostačující. Žalobkyně zdůraznila, že byla osobou dříve netrestanou, řádně pracující, že od ██████████ do ██████████ byla omezena na osobní svobodě za situace, kdy z vyšetřovacího spisu nevyplýval žádný poznatek pro důvod vazby podle § 67 odst. 1 písm. b) tr. ř., její trestní věc byla sledována regionálním tiskem a i nyní se při zadání jejího jména do internetových vyhledávačů objevují články k jejímu trestnímu stíhání jako bývalé starostky ██████████. V důsledku mediálního honu se žalobkyně zcela stáhla z veřejného života a v důsledku dehonestace své osoby pro trestní stíhání musela ██████████

██████████ opustit. Žalobkyně proto považuje za odpovídající za jeden den útrap, které jí nepřiměřeně dlouhé trestní stíhání způsobilo, nejméně částku 1.250 Kč, celkem 4.983.750 Kč. Poukázala na to, že v případě mediálně známé věci poslanců Šnajdra, Fuksy a Tluchoře, neoprávněně stíhaných jen několik měsíců, činila mimosoudní vyrovnání ██████████ Kč až ██████████ Kč. Žalobkyně navrhl, aby odvolací soud napadený výrok rozsudku změnil tak, že žalobě zcela vyhovějí a přizná jí náhradu nákladů za odvolací řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření zdůraznil, že žalobkyně požadovala zadostiučinění za nemajetkovou újmu pouze z titulu nepřiměřené délky řízení. Soud I. stupně se na podkladě nálezu Ústavního soudu odklonil od stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 206/2010 a vyšel ze základní částky 30.000 Kč, kterou navýšil o ██████████ %, aniž by zohlednil další kritéria dle stanoviska, např. skutkovou složitost a ničeho neodečetl. V důsledku tohoto postupu činí částka za rok řízení ██████████ Kč, kterou žalovaný považuje pro odškodnění nepřiměřené délky řízení za více než přiměřenou a vysoce se pohybující nad soudy běžně přiznávanými částkami. Z denní sazby se podle ustálené judikatury vychází při odškodňování nezákonné vazby, nikoliv u nároku z titulu nepřiměřené délky řízení. Argumentace žalobkyně odškodněním ve věci uvedených exposlanců je nepřiléhavá, neboť v jejich případě se o nejednalo o náhradu nemajetkové újmy z titulu nepřiměřené délky řízení, ale byla jim (v rámci soudního smíru)

poskytnuta jen náhrada části nákladů obhajoby, ušlého zisku a zadostiučinění za omezení osobní svobody pobytem ve vazbě.

Žalobkyně uplatnila odvolací důvod podle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř. (nesprávné právní posouzení věci), odvolací soud proto přezkoumal napadený rozsudek a řízení, které mu předcházelo, v rozsahu, daném § 212 a § 212a o. s. ř., v nepřítomnosti omluveného žalovaného podle § 101 odst. 3 ve spojení s § 211 o. s. ř. Odvolání poté zásadně opodstatněným neshledal.

Odvolací soud neshledal důvody pro korekci závěrů soudů I. stupně co do výše žalobkyní právem náležejícího zadostiučinění za nemajetkovou újmu, spočívající v nepřiměřené délce trestního řízení, k níž shora popsáním způsobem dospěl. Zdůrazňuje, že již ve svém rozsudku ze dne 26.04.2012 č. j. 20Co 104/2012-60 vzal v úvahu všechny aspekty tohoto případu a mimo obecně platné východisko zvýšeného významu trestního řízení pro obviněného zvážil i konkrétní negativní zásahy do života žalobkyně jako dosud bezúhonné osoby trestně stíhané v souvislosti s výkonem veřejné funkce v malé obci, zejména okolnost, že její trestní stíhání vešlo ve známost nejen mezi sousedy ale i v široké veřejnosti, neboť případ byl medializován, že zatížilo a poznamenalo život žalobkyně i celé její rodiny, nevratně poškodilo její dobrou pověst a přispělo k přestěhování žalobkyně z původního místa bydliště a že po celou dobu trestního stíhání byla žalobkyně vystavena stresu, pramenícího z reálné hrozby odsouzení. Z důvodu výjimečné délky řízení s přihlédnutím k jeho významu pro žalobkyni proto navýšil základní částku na judikatorně dovozované maximum 20.000 Kč za rok řízení a pro výjimečné okolnosti případu navýšil základní částku celkem o [REDAKCE] % na celkových [REDAKCE] Kč (z níž žalovaný mimosoudně uhradil žalobkyni [REDAKCE] Kč). Shledal-li tuto částku Ústavní soud přesto nedostatečnou, postupoval soud I. stupně správně, když zachovávajíc konstantní judikatorní rámec, vymezený stanoviskem NS ČR sp. zn. Cpjn 206/10 (s východisky tohoto stanoviska se Ústavní soud ztotožnil ve svém nálezu sp. zn. II.ÚS 2142/09), peněžní zadostiučinění žalobkyně navýšil nad obvyklou míru způsobem popsáním v jeho rozhodnutí. Odvolací soud shledává výslednou částku [REDAKCE] Kč maximální, jakou lze v porovnání s obdobnými případy ve smyslu § 31a odst. 1 zák. č. 82/98 Sb. poskytnout z titulu zadostiučinění za nemajetkovou újmu, způsobenou nepřiměřenou délkou řízení. K poukazu žalobkyně na úkornost nezákonného trestního stíhání a jeho následky je třeba zdůraznit, že žalobkyně se kromě zadostiučinění za nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 odst. 1 zák. č. 82/98 Sb., spočívající v nepřiměřené délce trestního řízení, mohla domáhat také zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí podle § 7 odst. 1 zákona (spočívající v zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením), jehož včasnému uplatnění v rámci promlčecí doby ve smyslu § 32 odst. 3 zák. č. 82/98 Sb. nic nebránilo, takový nárok však neuplatnila. V intencích žaloby o zadostiučinění za nesprávný úřední postup, spočívající v nepřiměřené délce řízení, pak nelze odškodnit nárok

vycházející ze samotného nezákonného trestního stíhání, který řádně a včas (včetně předběžného projednání podle § 14 odst. 1 zák. č. 82/98 Sb.) uplatněn nebyl. S odhlédnutím od uvedeného se žalobkyní požadovaná částka pohybuje mimo realitu ekonomických relací České republiky a dostává se jí na zadostiučinění za nemajetkovou újmu, způsobenou nepřiměřenou délkou trestního řízení, podstatně více, než obdrželi jiní poškození v obdobném postavení. Soud I. stupně ve svém rozhodování přehlédl, že shora citovaným nálezem Ústavního soudu byla zrušena v celém rozsahu všechna předchozí rozhodnutí obecných soudů, včetně výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26.04.2012 č. j. 20Co 104/2012-60 žalobě vyhovujícímu v rozsahu [redacted] Kč, čímž i případné plnění této částky žalovaným v mezidobí ztratilo právní základ. Žalobkyni na zadostiučinění za nemajetkovou újmu za dobu trvání řízení 10 let a 9 měsíců náleží celkem [redacted] Kč a po odečtení žalovaným mimosoudně poskytnutého plnění [redacted] Kč činí její oprávněný nárok v tomto řízení částku [redacted] Kč. Z této částky přiznal soud I. stupně pouze o [redacted] Kč, odvolacímu soudu proto nezbylo než změnou zamítavého výroku rozsudku podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. rozhodnout tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni [redacted] Kč.

O náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 3 ve spojení s § 224 odst. 1 a 2 o. s. ř. Náhradu představuje odměna advokáta za celkem 10,5 úkonu právní služby po 3.100 Kč (první řízení před soudem I. stupně - převzetí a příprava zastoupení, první odvolací řízení - sepis odvolání, účast na jednání odvolacího soudu dne 26.04.2012, dovolací řízení - sepis dovolání, za řízení před Ústavním soudem - sepis ústavní stížnosti, za další řízení před soudem I. stupně - účast na jednání dne 03.12.2014, sepis závěrečného návrhu, účast na jednání 15.01.2015 při kterém byl pouze vyhlášen rozsudek - § 11 odst. 2 písm. f) vyhl. č.177/96, za další odvolací řízení - doplnění odvolání, účast na jednání), určená dle § 9 odst. 4 ve spojení s § 7 bodem 5 vyhl. č. 177/96 Sb. (srov. rozhodnutí NS ČR ze dne 29.01.2014 sp. zn. 30Cdo 3378/2013) spolu s 11 paušálními náhradami výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 3 cit. vyhlášky) a 21% DPH (7.528,50 Kč), celkem 43.378,50 Kč.

Proti tomuto rozsudku je za podmínek § 237 o. s. ř. přípustné dovolání, které lze podat do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

V Praze dne 16. července 2015

JUDr. Irena Saralievová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Hradová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Saralievové a soudců JUDr. Ivany Placek a JUDr. Michala Fridricha ve věci žalobkyně: **Mgr. Marie Minaříková**, nar. [redacted] bytem [redacted] zast. Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem, se sídlem nám. Starosty Pavla 40, Kladno, proti žalovanému: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o zaplacení **4.891.000 Kč**, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 15.01.2015 č. j. 14C 13/2011-118, tímto doplňujícím rozsudkem

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé dále **potvrzuje** s opravou, že zamítnutá částka činí 4.415.000 Kč.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o vydání doplňujícího rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Žalobkyně se domáhala z titulu zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zák. č. 82/98 Sb., způsobenou nesprávným úředním postupem, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, vedeného u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. [redacted] (které skončilo zproštěním obžaloby) zaplacení částky 4.891.000 Kč . Soud I. stupně rozsudkem ze dne 15.01.2015 č. j. 14C 13/2011-

118 zavázal žalovaného povinností zaplatit žalobkyni [REDACTED] Kč a ohledně částky 4.306.000 Kč žalobu zamítl. Městský soud v Praze k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 16.07.2015 č. j. 20Co 196/2015-146 rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci samé změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni dalších [REDACTED] Kč, opomněl však ve zbytku nároku potvrdit zamítavý výrok rozsudku soudu I. stupně. Nárok žalobkyně je důvodný co do částky 476.000 Kč (z níž bylo soudem I. stupně již přiznáno [REDACTED] Kč a odvolacím soudem [REDACTED] Kč) a nedůvodný co do částky 4.415.000 Kč ([REDACTED] Kč minus [REDACTED] Kč). Odvolací soud proto v rozsahu uvedené částky tímto doplňujícím rozsudkem § 166 ve spojení s § 211 o. s. ř. zamítavý výrok rozsudku soudu I. stupně potvrdil. O náhradě nákladů řízení o vydání doplňujícího rozsudku bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. za situace, kdy žádnému z účastníků v tomto řízení náklady řízení nevznikly.

Proti tomuto rozsudku je za podmínek § 237 o. s. ř. přípustné dovolání, které lze podat do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

V Praze dne 13. srpna 2015

JUDr. Irena Saralievová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Hradová

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců JUDr. Bohumila Dvořáka a JUDr. Františka Ištvánka v právní věci žalobkyně **Mgr. Marie Minaříkové**, narozené dne [REDACTED], bytem v [REDACTED] zastoupené JUDr. Vojtěchem Veverkou, advokátem se sídlem v Kladně, Hajnova 40, proti žalované **České republice - Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 424/16, o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 14 C 13/2011, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 7. 2015, č. j. 20 Co 196/2015-150, ve znění doplňujícího rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 8. 2015, č. j. 20 Co 196/2015-153, takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 7. 2015, č. j. 20 Co 196/2015-150, ve znění doplňujícího rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 8. 2015, č. j. 20 Co 196/2015-153, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 15. 1. 2015, č. j. 14 C 13/2011-118, **se zrušují** a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Žalobkyně se na žalované domáhá zaplacení 4 891 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jež jí měla vzniknout jednak trestním stíháním vedeným před Okresním soudem v Kladně pod sp. zn. [REDACTED] jež skončilo zproštěním obžaloby, a jednak tím, že uvedené trestní stíhání bylo nepřiměřeně dlouhé.

Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 15. 1. 2015, č. j. 14 C 13/2011-118, uložil žalované zaplatit žalobkyni [REDAKCE] výrok I), co do částky 4 306 000 Kč žalobu zamítl (výrok II) a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 10 456 Kč (výrok III).

Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem, ve znění rozsudku doplňujícího, změnil rozsudek soudu prvního stupně ze dne 15. 1. 2015, č. j. 14 C 13/2011-118, v zamítavém výroku o věci samé tak, že žalované uložil zaplatit žalobkyni [REDAKCE] Kč, jinak jej co do částky 4 415 000 Kč potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu), a dále rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů 43 378,50 Kč (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

Nejvyšší soud dodává, že předchozí rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, č. j. 20 Co 104/2012-60, rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. 11. 2011, č. j. 14 C 13/2011-34, jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2810/2012, byly zrušeny nálezem Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2551/13.

Soudy obou stupňů vyšly z toho, že trestní stíhání žalobkyně, vedené u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. [REDAKCE] bylo zahájeno dne [REDAKCE] sdělením obvinění z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele; téhož dne byla žalobkyně zadržena policií. K propuštění žalobkyně došlo dne [REDAKCE] když byl zamítnut návrh na její vzetí do vazby. Obžaloba byla podána dne 13. 9. 2002, první hlavní líčení před okresním soudem se konalo dne 2. 4. 2003. Ve věci bylo nařízeno několik hlavních líčení, jejichž průběh byl komplikován nedostavením se svědků. První odsuzující rozsudek vynesl Okresní soud v Kladně dne 10. 6. 2004, k odvolání žalobkyně však bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k novému projednání. V pořadí druhým rozsudkem okresního soudu byla žalobkyně dne 26. 2. 2008 opětovně shledána vinnou z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele; i tento rozsudek byl Krajským soudem v Praze zrušen a věc byla vrácena k novému projednání. Až rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 26. 5. 2009, sp. zn. [REDAKCE] byla žalobkyně obžaloby zproštěna; odvolání státního zástupce, podané v neprospěch žalobkyně, bylo usnesením krajského soudu zamítnuto. Před zahájením řízení žalovaná poskytla žalobkyni na přiměřeném zadostiučinění částku [REDAKCE] Kč.

Po právní stránce hodnotil odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) věc tak, že žalobkyně v řízení uplatnila pouze nárok na přiměřené zadostiučinění za nesprávný úřední postup, spočívající v nepřiměřené délce trestního řízení, ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“. Trestní řízení vedené proti žalobkyni bezmála jedenáct let bylo nepřiměřeně dlouhé. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění vyšel odvolací soud – s ohledem na mimořádnou délku trestního řízení – z částky 30 000 Kč za jeden rok trvání řízení (snížené v prvních dvou letech řízení na polovinu); základní částka při délce trvání řízení 10 let a 9 měsíců tak činila 292 500 Kč. Uvedenou základní částku pak soudy s ohledem na mimořádné okolnosti případu, zakládající zvýšený význam trestního řízení pro žalovanou (zvýrazněnými konkrétními negativními zásahy do života žalované, zejména medializací jejího případu) zvýšily o [REDAKCE] % na výslednou částku [REDAKCE] Kč (po započtení zadostiučinění poskytnutého žalovanou žalobkyni dobrovolně). O náhradě nákladů řízení rozhodl odvolací soud podle 142 odst. 3 ve spojení § 224 odst. 1 a 2 o. s. ř. s tím, že odměnu advokáta žalobkyně určil podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb.

Rozsudek odvolacího soudu, ve znění rozsudku doplňujícího, napadla žalobkyně včasným dovoláním, ve kterém jednak zpochybnila výši přiznaného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou jí nepřiměřenou délkou trestního řízení, jednak měla za to, že odvolací soud v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu posoudil právní otázku, zda žalobkyně v řízení uplatnila vedle zmíněného nároku rovněž nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo odsuzujícím rozsudkem. Dále žalobkyně uvedla, že odvolací soud nesprávně stanovil výši náhrady nákladů řízení, když při výpočtu výše odměny advokáta vycházel z ust. § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., což podle žalobkyně představuje změnu výkladové praxe odvolacího soudu. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhovala, aby Nejvyšší soud napadená rozhodnutí odvolacího soudu zrušil.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Otázka, zda odvolací soud postupoval správně, stanovil-li tarifní hodnotu věci, týkající se zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku nepřiměřené délky trestního řízení, dle ustanovení § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, nemůže založit přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř., neboť ohledně ní nepředstavuje rozsudek odvolacího soudu jiné řešení, než jakého bylo dosaženo v judikatuře Nejvyššího soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením ze dne 20. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 958/14, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, 30 Cdo 2707/2013, uveřejněné pod číslem 40/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Nejvyšší soud k tomu dodává, že citovaná judikatura nepředstavuje změnu rozhodovací praxe odvolacího soudu, jak se nesprávně domnívá žalobkyně, nýbrž je výrazem jejího sjednocení.

Dovolání je však přípustné pro posouzení otázky, zda žalobkyně v řízení uplatnila vedle nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou jí nepřiměřenou délkou trestního stíhání též nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou jí trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Při řešení této otázky se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu.

Dovolání je důvodné.

Podle § 7 odst. 1 OdpŠk právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.

Dle § 13 odst. 1 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 (uveřejněném pod č. 122/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), v souvislosti s nárokem na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo odsuzujícím rozsudkem, uvedl, že „je však třeba věnovat zvýšenou pozornost možnému zdvojení uplatňovaného nároku založeného na totožném skutkovém základě, a to zejména ve spojení s možnou nepřiměřenou délkou trestního stíhání. Úkolem soudu proto je, aby na základě vylíčených skutkových tvrzení právně posoudil, mezi jakou újmou (jako následkem) a jakou skutečností (jakožto příčinou této újmy) má být příčinná souvislost zjišťována a zda se jedná o nárok jediný, či zda žalobce v rámci svých žalobních tvrzení vymezuje nároků více. Zatímco nepřiměřená délka řízení typicky způsobuje újmu spočívající zejména v nejistotě ohledně výsledku řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4336/2010) a udržování osoby obviněné z trestné činnosti v tomto stavu nejistoty, samotné trestní stíhání způsobuje zpravidla újmy, jež vylíčil žalobce a které by se souhrnně daly označit za morální poškození osobnosti (integrity) poškozeného v době trestního stíhání a narušení jeho soukromého, rodinného, popřípadě i jiného života (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2773/2011)“.

V poměrech posuzované věci to znamená, že bylo úkolem soudů nižších stupňů zkoumat, zda žalobkyně v rámci svých skutkových tvrzení uplatnila pouze nárok na zadostiučinění za nepřiměřenou délku trestního stíhání, nebo zda vedle něj uplatnila rovněž nárok na zadostiučinění za trestní stíhání, které neskončilo odsuzujícím rozsudkem. Z žalobních tvrzení žalobkyně přitom bezpochyby vyplývá, že vedle újmy, jež jí měla vzniknout v důsledku nepřiměřeně dlouhého trestního stíhání (srov. tvrzený stres vyvolaný nejistotou o výsledku řízení), žalobkyně již žalobě vylíčila taktéž skutečnosti, které se týkaly narušení jejího rodinného (srov. tvrzená nutnost přestěhování rodiny) či pracovního života (srov. tvrzenou skutečnost, že jako bývalá starostka obce byla nucena stáhnout se z veřejného života) a které zasáhly i její osobní integritu (zejm. osobní čest a dobrou pověst). Lze tak mít za to, že žalobkyně žalobou uplatnila dva nároky, a to jednak z titulu nesprávného úředního postupu spočívajícího v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (§ 13 odst. 1 OdpŠk), a jednak z titulu trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby (§ 7 odst. 1 OdpŠk). Jestliže odvolací soud věc takto neposuzoval, je jím provedené právní hodnocení věci neúplné, a tedy nesprávné.

Dovolací soud k tomu dodává, že ze závěru o uplatnění dvou rozdílných nároků žalobkyně vycházel i Ústavní soud v nálezu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2551/13, jenž se týkal uvedené věci, když uvedl, že „[s]těžovatelka se jako žalobkyně domáhala v řízení před ... soudy přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou jejím neoprávněným a nepřiměřeně dlouho trvajícím stíháním“ (srov. bod 2 cit. nálezu).

Nejvyšší soud proto postupoval podle § 243e odst. 1 o. s. ř. a rozsudek odvolacího soudu, ve znění rozsudku doplňujícího, zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo v uvedeném rozsahu zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také pro rozhodnutí soudu

prvního stupně, zrušil dovolací soud v odpovídajícím rozsahu i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

V dalším řízení soud prvního stupně žalobkyni nejprve postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. vyzve, aby po skutkové stránce zcela jednoznačně vymezila oba uplatněné nároky, tj. aby přesně vylíčila, jaká konkrétní újma jí měla vzniknout v důsledku nepřiměřené délky posuzovaného trestního řízení a jaká jiná újma jí měla být způsobena následkem skutečnosti, že trestní řízení neskončilo odsuzujícím rozsudkem. Zároveň soud žalobkyni vyzve, aby rozlišila, jakého odškodnění (v jaké výši) se na základě každého z těchto samostatně uplatnitelných nároků (titulů) domáhá (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10 2011, sp. zn. 30 Cdo 5180/2009, zapovídající možnost žádat odškodnění z více skutkově samostatných důvodů jedinou částkou). Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění za obě újmy, jejichž odškodnění se žalobkyně domáhá, soudy následně neopomenou zohlednit specifika vzájemného vztahu mezi oběma uplatněnými nároky tak, aby nedocházelo k nepřipustnému „zdvojení“ přiznaného zadostiučinění za tutéž újmu (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněný pod číslem 122/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Soudy jsou ve smyslu ustanovení § 243g odst. 1, části věty první za středníkem, o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

O náhradě nákladů řízení včetně nákladů řízení dovolacího rozhodne soud v rámci nového rozhodnutí o věci (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku nejsou přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 27. června 2017

JUDr. Pavel Simon, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Tereza Figurová